

GLUMICA DANICA RISTOVSKI

Prilika da progovorimo o nasilju nad ženama

Dunja, Grozda, Jagoda, Kupina, Malina, Nerandža i Višnja su ironična imena ženskih likova u komadu „Trpele“. To je bila ideja dramaturškinje Milene Depolo, želeći da takvim zvučnim imenima, svežim kao voće, napravi kontrapunkt njihovim užasnim i suvim životima - kaže istaknuta pozorišna, filmska i televizijska glumica, Danica Ristovski koja je u sinočnjem komadu igrala Grozdu.

Ko je Grozda?

- Grozda je žena koja je živela normalan, mada atipičan život za romske porodice ako razmišljamo o Romima kao o nomadima i ljudima koji žive u veoma lošim uslovima. Ona jeste prostodušna žena, ali je i atipična Romkinja, jer poseduje snagu volje, marljivost i štedljivost, što su tipične odlike žena koje imaju neki cilj u životu. Ima samo dvoje dece, o kojima se brinula. Imala je sreću da upozna dobrog čoveka, koji se kasnije pretvorio u njenog mučitelja. Ja sam pronašla opravdanje zbog čega je on postao takav, jer sam želela da mu pružim šansu. Međutim, stvarni Grozdin muž nije bio takav, pa sam predložila da on, pošto je bio stolar, izgubi tri prsta i to je reditelj prihvatio. Želela sam da te žene ne budu prikazane i neshvaćene, već da na sceni pokažem da Grozda, kao i ostale žene u komadu, pokušava da razume taj prvi šamar, ali i da njen muž ne bude samo surovi ubica, već da pokušam i njega da razumem. Bio je dobar, ali, eto, strug mu je odsekao tri prsta i postao je prgav. To je glumački zanimljivo, ali u životu to nije dobro i tome se treba suprotstaviti. Publika odlično regulje na predstavu i to je dobra prilika da se iskreno otvo-

Posvećenost Brehtu

- Breht je moj glumački eliksir i veoma sam posvećena njegovom delu. On je veliki mag koji odgovara mom senzibilitetu. Volim to prožimanje iluzije i stvarosti. Volim da znam gde počinje, a gde prestaje pozorište, i predstavu „Trpele“ volim da igram, jer poseduje takve Brehtovske rezove - kaže glumica koja je, pre 15 godina, snimila CD sa Brehotvim songovima.

ri tema nasilja nad ženama.

Kakav život očekuje Grozdu posle izlaska iz zatvora?

- Ona zna šta želi po izlasku iz zatvora i stvarna Grozda je to rekla. Ima dve kćerke i unučice i želi da se vrati svojoj kući i da se brine o njima. Ona kaže - ja sam još u snazi i mogu da im pomo-

gnem. Ima kuću i baštu i radila je danonočno i to je bila želja koja ju je održala u životu, dok je bila u zatvoru. Pojedine žene, koje su ubile muževe, došle su u situaciju da su ih se deca odrekla i nisu ih posećivala u zatvoru, zbog čega su one dodatno nesrećne. Grozdu su njena deca podržavala, ali deca drugih majki, koje su

takođe sve dale za njih, nisu imale tu sreću, jer su im deca okrenila leđa, što je strašno.

Pripemate li nove uloge?

- Premijera komada „Draga Jelena Sergejevna“, po tekstu Ljudmile Razumovske, biće 17. decembra u BDP. To je zanimljiva diplomatska predstava Milenije Stamenković, koja je studentkinja režije u klasi Ivane Vujić i taj komad biće na redovnom repertoaru BDP. U toku su probe sa Sinišom Kovačevićem, koji režira svoj komad „Hotel Evropa“, u kome igram veoma interesantu ulogu, kakvu do sadam nisam igrala u pozorištu, a premijera bi trebalo da bude krajem decembra.

Postoje li planovi za filmske uloge?

- Ima planova, ali zbog ekonomske situacije put od ideje do realizacije je veoma dug. Nadam se da će se ti planovi ostvariti.

Vaš suprug Lazar je takođe glumac i na koji način razgovarate o svojim ulogama?

- To su najoštrije obostrane kritike. Nema prikrivanja. Mi smo se zajedno razvijali i stasavali i kao ličnosti i kao glumci. Odlično se poznamo i ne libimo se iskrenosti.

N.K.

BEOGRADSKO DRAMSKO POZORIŠTE

Porodica, posao ili logor – batine su batine

Milena Pavlović Čučilović, kao Kupina: Skerlić je uticao na to da ne upadnemo u patetiku, da sve radimo jedna za drugu i da to bude kolektivan čin, kao da je sve jedna osoba preživela. Sve je moralo biti u skladu sa emocijama, pa nije ni moglo biti patetike.

Jadranka Selec, kao Jagoda: Gledali ste i vi, verovatno, dokumentarne filmove...te žene zaista ne sažaljevaju sebe, čak o tome što im se dogodilo govore na bizarno običan način. To smo i mi pokušale da uradimo, na najjednostavniji način, zaboravljenim pozorišnim sredstvima, kao što su pokret, pesma i glas.

Sladjana Vlajović, kao Nerandža: Dobili smo ove originalne ispovesti žena koje su svoju kaznu odslužile ili još služe u zatvoru. One zaista postoje i time je naša odgovornost veća. One su iz različitog socijalnog miljea, različite su obrazovne strukture i starosti. Svaka od nas je dobila zadatak i sigurno nijednoj nije bilo lako da se suoči sa svojom teškom pričom. Bilo je veoma bolno i reditelj je dao mogućnost da odbijemo lik, ukoliko ne možemo da ga nosimo. Niko to nije uradio i rešile smo da prevaziđemo mučninu i podignemo svest. Reditelj je insistirao na pravoj meri i mislim da smo to i uspeli da uradimo – mislim da je prava mera ukusa i stila. Bez suvišnih

sredstava, na subjektivnosti i iskrenosti, uz jaku disciplinu... u najboljem smislu reči, to je pravo siromašno pozorište.

Olga Dimitrijević, festivalski kritičar: Želim da vam čestitam na kompaktnoj kolektivnoj igri u kojoj sve vreme jedna drugoj čuvate leđa. Predstava je pametno postavljena. Mera o kojoj govorite ima svoju dramaturšku i emotivnu funkciju. S jedne strane, sve je ogoljeno, postoje nasilnik i žrtva. S druge strane, kroz sve te slučajeve se razgrađuje mehanizam nasilja, koji ima različite oblike i u kome učestvuju i ekonomija i isprepletani emotivni odnosi i ucene, nefunkcionalne institucije. Čitav sistem koji dozvoljava da se klasično patrijarhalno nasilje reprodukuje iznova, iznova i iznova... Ovde nema klasične projekcije da se nasilje nad ženama dešava samo kod siromašnih, samo kod Roma, samo u seoskim zajednicama, tamo negde daleko. Ako statistiku, da je svaka druga ili treća osoba bila u nekom kontaktu sa nasiljem, prenesemo na ovu pozorišnu salu, utisak je još jeziviji.

Nataša Marković, kao Malina: Zajedno smo nalazili načine da oslikamo nasilje. Ako je previše brutalno, predstava neće stići do publike. Važno je da ostanu, gledaju i pričaju o njoj. To je važno, jer svaka

druga ili treća osoba ili je bila u kontaktu sa nasiljem ili ima nekoga iz bliskog okruženja ko je imao taj problem. Govorili smo da ćemo napraviti stand up tragediju i pitali se ko će to da gleda. Ipak, ova predstava je najčešće na festivalima dobijala nagradu publike. Ako smo kod dve osobe probudili to da posle prvog šamara kažu – ne može, gotovo je, mislim da smo nešto uradili.

Milica Zarić, kao Višnja: Songovi su predah za publiku, ali i u životima tih žena, posebno pre početka nasilja je bilo i šarma i duhovitosti i velike ljubavi prema tim partnerima. Humor proističe iz apsurdnih situacija, poput one kada se žena obraća institucijama... toliko je niko ne čuje da je smešno. Ipak, to je smeh od muke.

Paulina Manov, kao Dunja: One se u zatvoru osećaju slobodno, jer su toliko pokušavale da pobegnu od nasilja, a nigde nisu nalazile spas. Nisu pomogle ni institucije, porodica ni prijatelji. Kada sam počela da radim, nisam videla nikakvu sponu između Dunje i mene. Onda sam shvatila da je ona u prvom trenutku slobodna devojka, kao i ja, živi u 21. veku, misli da živi u uređenom društvu u kome sve funkcioniše... a onda počinje pakao. Zbog veze sa tim momkom ona je

osuđena od svih. Uradila je isto što bih i ja – tražila je pomoć od porodice, prijatelja i institucija. Kada je, na kraju, ubila iz samoodbrane, osuđena je na jedanaest godina! Verovatno ste primetili da su sve osuđene na neverovatan broj godina – devet, deset, jedanaest, četrnaest, šesnaest... Počinio ubistava koja nisu u samoodbrani dobijaju manji broj godina zatvora.

Danica Ristovski, kao Grozda: Komplikovan problem, kojim treba da se bave i pojedinci i društvo. Sa druge strane, ako razmišljamo da svako ima pravo na izbor, krivica je u osobi koja dođe u takvu situaciju. I danas i nekada potrebno je da svoju svest podigne na najviši mogući nivo u odnosu na život koji živi. Ova moja Grozda je imala dobar život na početku. Kada je videla da sve ide u sunovrat zbog kuće, htela je da reši situaciju. Svako ima svoj razlog. Dovoljno je da pogledamo novine i vidimo da svakoga dana neko nekoga zlostavlja, na različite načine. Teško je shvatiti da čovek čoveku do te mere može da bude vuk. Trebalo bi da svako pođe od sebe, da bi se problem generalizovao. Ne znam baš koliko su ljudi spremni da pomognu drugima, ali i da urade nešto za sebe.

Dr Snežana Damljanović, neuropsihijatar: Nasilje je identično bez obzira na to gde se događa i na kom nivou – nasilje u porodici, na poslu, u logorima... Da li je muž obrazovan, da li je prošao rat, da li je seljak ili stolar... potpuno je nebitno. Batine su batine i rezultat je isti. Zašto se sve žrtve ponašaju isto? Zato što ne možete lako otići prvi put, jer postoji vera, nada, zabluda i još nešto veoma bitno – nijedan nasilnički odnos u startu ne počinje nasiljem. Ako vas neko u startu dočeka šamarom, lako je otići, ali vas nasilnik uvek mazi. Stalno imate igru između života i smrti. To je trajna trauma. Jeste li nekada u dokumentarcima videli da neka od žrtava iz Aušvica plače? Dakle, u psihološkom smislu, vaša drama je savršena. Ana Milošević

SLAĐANA VLAJOVIĆ, NERANDŽA

Amputacija od sopstvenog života

Živimo u vremenu u kojem se moramo zapitati jesmo li dobri ljudi.

Da li ovoj, uslovno rečeno, ženskoj predstavi nedostaju muškarci, odnosno perspektiva dželata, da li bi to bio dodatni balans o kome ste večeras govorili, mogućnost da dobijemo odgovore, kako nasilje nastaje i odakle dolazi?

-Nisu nam muškarci nedostajali. Skerla je tu bio jedini muškarac, blažen među ženama. Ova predstava inače ne daje odgovore, ona samo postavlja pitanja. To je težak, Sizifovski posao, da osvestimo problem nasilja, mada lično mislim da predstava može da promeni svet i svest kod ljudi i želim da verujem da možemo

da promenimo to bar kod malog procenta ljudi. Mislim da ovom predstavom nismo osuđivali muškarce. Postavljamo pitanje ko je kriv i zašto su te žene završile tako kako su završile, zašto su muškarci bili zli prema njima. Odgovora nema, samo pitanja. Nadam se da će svako ponaosob da se zapita o svom životu, o svojoj svesti i svom odnosu prema drugim ljudima.

Ipak, Vaša Nerandža je žena sa sela sa određenim fizičkim hendikepom koja kao i mnoge žene sa sela neće imati priliku da se osvesti u pozorištu.

-Ona nema hendikep, ona je pretrpela najveće fizičko nasilje od svih žena, ima vidljive rane i ožiljke i ja nisam bila ni svesna da zauzimam taj stav i da moje telo reaguje tako, jer se nismo služili tako prizemnim sredstvima, već smo išli na sugestivnost. Valjda je moje telo prateći moje reči, samo tako išlo.

Žene sa sela su najugroženije, one prema svim istraživanjima, najčešće razrešavaju na-

silje sekirom i to kada nasilnik zaspi i zato dobijaju najteže zatvorske kazne.

-Naše balkansko područje je takvo sa patrijarhalnom matricom i žene su deo tog sistema, ne odupiru mu se. Muž je vlasnik ženinog života, on ima potpunu moć nad njom. Ona pristaje na to, lišena svake mogućnosti pobune, amputirana od sopstvenog života. Žene se predaju svojoj porodici a potom mužu, lišene mogućnosti da se sretnu sa sopstvenim životom. One pate i ližu svoje rane, ne prepoznaju pobunu ni kao mogućnost. Takav nam je mentalitet, negiraju se problemi čak i onda kada bi mogao neko da pomogne. U pitanju je bezrazložni stid i krivica.

Ovo je jedna od onih predstava, nakon koje se više priča o temi nego o samoj predstavi. Čula sam komentare, da je ovde prosto reč o ženama koje su izvukle takve sudbinske karte.

-Ne bih se složila. Mada se svakom to može desiti. One su namamljene, jer se niko u prvom

susretu neće prikazati kao nasilnik. Neki posle 25 godina idealnog braka, postaju nasilnici, i zato ovde nema ni pravila ni rešenja. Ovde samo možemo da se zapitamo da li smo dobri ljudi i zašto ne reagujemo kad vidimo nasilje. Živimo u takvom vremenu gde su svi postulati života i sve vrednosti okrenute naopačke. Znaete da sve moralne nakaze sa televizije pričaju o moralu, o poštenju, dostojanstvu. A pri tome su sami izopačeni. Običan građanin se zapita da li treba da veruje u takve vrednosti kao moral i poštenje, kada vidi kakve protuve pričaju o tome, sa uglednog mesta, na koje su ko zna kako došle. Svi se pitamo u kom pravcu idemo. Brinem, zato što imam dete, zbog svih izazova koji mu predstoje. Brinem, kako ću ga vaspitavati i opremiti za ovaj život. Da bude dostojanstven, pošten, častan, a onda mi se javi strah kako će proći u životu sa takvim mentalnim sklopom. Sve je pitanje mere, kako zaštititi sebe u ovom okrutnom svetu a pri tome ne postati i sam okrutan.

M. Petrović

NATAŠA MARKOVIĆ, MALINA

Život u kontinuitetu

-Po drugi put se sa publikom susrećem sa ženskim pričama i životima, koji su dijametralno različiti. Pre 12 godina u seriji „Lisice“ govorili smo o ljubavnim i poslovnim zavrslamama, dok u predstavi „Trpele“ iznosimo porodično nasilje,- počinjete priču za Bilten glumica Nataša Marković.

-Ovaj komad bilo je zanimljivo pripremati. Samo istraživanje bilo je gnusno i traumatično. Najdirljivije na pripremi komada bilo je to što smo sve radile jedna za drugu i što smo inspirisale jedna drugu, ali i Skerlu, koji nas je nadahnjivao maštom, ali nas je ujedno i krotio tamo gde treba. Ovo je za mene jedan od lepših procesa na kojima sam bila angažovana, uprkos tome što je tema vrlo traumatična. Sam ovaj komad, po mom mišljenju, namenjen je prvenstveno mlađoj populaciji, jer oni su „sveži“ i treba da znaju da ukoliko upadnu u sličnu situaciju na vreme je prepoznaju i odu. Ukoliko se nekome desi nešto od prikazanog i na to odreaguje na pravi način mi smo

uspele u ovoj misiji.

Pored pozorišta i filma, imamo priliku da Vas gledamo na televiziji, ali čujemo i na radiju?

-Obožavam da istražujem medije i da se probavam u novim izazovima. Neki ljudi su to primetili i daju mi šansu. Srećna sam da time otkrivam nove medije i da se probavam u ulogama koje nisu glumačke. Najveći izazov u poslednje vreme mi je bilo otkrivanje, za mene, po malo zaboravljenog medija, radija. Koji sad obožavam, a poslednji je u kome sam imala priliku da radim. To je izuzetno divan i vrlo snažan medij, kome se ljudi sve više vraćaju. Počela sam i sama da ga slušam mnogo više. Sam rad daje

mного kreativnosti i prostora, a najbitnije od svega je to da niste opterećeni vizuelnim delom, jer verbalni deo je najbitniji. Sam govor i način priče je nešto vrlo posebno. Prosto, to su „mali ljudi koji žive u zvučniku“. Daje vam prostora da se igrate muzikom

i zvučima, a da načinom glasa i izgovora prenosite vrlo ubedljivu misao ili poruku. Očarana sam svim tim i drago mi je što se radio sve više vraća u naše živote.

Za razliku od radija, televizija, film i pozorište traže i audio i video. Sve je to meni zanimljivo i interesantno. Svaki medij traži svoj zanat. Sva ta slična, a dijametralno suprotna polja medijskog izraza daju određenu dinamiku i meni samoj, ali i poslovnima kojima se bavim. Rad na televiziji i filmu za mene je vrlo sličan i obe stvari, bar u mom slučaju, dopunjuju jedna drugu.

A pozorište?

-Pozorište je sasvim nešto drugo. To je igra u kontinuitetu. Zato je ono posebno nadahnuće i vrlo zabavno. Vi tu proživljavate neki život u kontinuitetu. Dok film i televizija to nisu. To su nekakvi isečci iz života. Tu pozorište ima primat i uzbudljivije je, jer proživljavate život osobe koju igrate bez prekida i sečenja, bez obzira koliko predstava traje. Veoma sam srećna što mi je život pružio priliku da se oprobam na skoro svim medijskim poljima.

B. Damjanović

MILICA ZARIĆ, VIŠNJA

Za pozorišnu magiju potrebno je nešto više od novca

Biram šta ću da radim i važno mi je šta bih sa svakom novom ulogom u sebi mogla da istražim, da li ja tu vidim nešto što će me pomeriti napred.

Kakav je tvoj odnos prema glumi danas u odnosu na vreme kada si se borila sa svojim prvim ulogama? Šta se u međuvremenu promenilo u pozorištu?

-Trudim se da ostanem verna sebi i svojim težnjama, da se uvek setim zašto sam izabrala glumu za svoj životni poziv i za način života, uostalom. Mnogo stvari se promenilo. Po mom mišljenju na gore, ali možda je to samo pitanje ukusa. Mene je promenio život za ovih 20 godina koliko je prošlo otkada sam ja upisala akademiju, tako da je normalno i da se pozorište promenilo, kao i odnos prema radu. Mlade generacije koje sada stasavaju imaju potpuno drugi odnos prema pozorištu, čini mi se da su manje posvećeni. Možda i nisu, možda je to neki drugi pristup i možda je to i bolje za njih. Ne govorim o tome šta je pravilno. Želim samo da istaknem da su pre dve decenije kada se radila neka predstava svi izgarali, „umirali“ da sve bude urađeno na najbolji mogući način. Taj fatalistički odnos se promenio, što je meni veoma žao.

Da li to znači da danas u teatru nema dovoljno posvećenosti i strasti kakve je nekada bilo?

-Čini mi se da nema uvek te potrebne strasti, ili možda ja nisam imala sreće da budem angažovana u takvim predstavama. Predstava „Trpele“ je projekat u kome smo nas sedam glumica, odnosno osam, jer jedna ima alternaciju, kao i cela autorska ekipa radile sa nekom novom energijom i potpunim predavanjem. To je ono što je vredno i najlepše. Kad se potpuno predate igri onda je rezultat

dobar i publika je zadovoljna. Kada se ne desi ta magija imate samo još jednu „odrađenu“ predstavu. Ako mogu, pre odbijem ulogu nego što ću nešto da radim tek tako. Taj odnos prema poslu kod mene se nije promenio. Odlučila sam da se držim svog puta i stvarno se radujem i uživam u svakoj predstavi koju radim.

Da li je bila privilegija odrastati u umetničkom okruženju, s obzirom da je tvoj otac bio poznati glumac Dragan Zarić?

-Odrasla sam u glumačko - arhitektonskoj porodici. Igram slučajno, moj muž je arhitekta i mislim da je to dobro, jer sam nastavila da živim u sličnom okruženju. Kroz našu kuću su u mom detinjstvu defilovali meni vrlo zanimljivi ljudi i ja sam mislila da je ceo svet takav. U ovim godinama shvatam kakva je

to privilegija da rasteš okružen umetnicima, rediteljima, slikarima, piscima, pesnicima, glumcima koji su negde potpuno iščašeni, blesavi u najpozitivnijem smislu, topli i puni duha i koliko je to ustvari, jedno ogromno bogatstvo u kome sam ja rasla. Verovatno je to okruženje uticalo da poželim da nastavim tako da živim i budem posvećena jednoj vrsti umetnosti koja stvarno oplemenjuje i ispunjava čoveka.

Mogu li se raditi kvalitetne predstave bez velikih materijalnih sredstava?

-Neke od najlepših i najvećih predstava koje sam gledala nisu u produkcionom smislu napravljene sa najviše para, ali sa najviše ideja, mašte, ljubavi i talenta, jesu. Za pozorišnu magiju je potrebno nešto više od novca, mada ni pozorište ne može za nula

dinara da se napravi. Veliki budžet ne garantuje veliku predstavu. Potpuna istina je veovatno negde na pola puta.

Sa kojim rediteljima bi u budućnosti volela da sarađuješ?

-Postoji onaj Bermudski trogugao – Mijač, Egon, Unkovski. Ja sam imala čast i sreću da radim sa Mijačem i Egonom kao student na novosadskoj akademiji. Sa Unkovskim nisam imala priliku da radim, imala sam ponudu u jednom trenutku, ali ja sam tada snimala film i nisam mogla paralelno da radim na dva projekta. Sa njim bih volela da radim. Volela bih uvek da radim sa Nikitom Milivojevićem. U njegovu predstavu sam jednom uskočila, ali nisam sa njim prošla kompletan pozorišni proces. Volim predstave Ive Milošević, a volela bih da radim i sa Oliverom Frlićem. Gledala sam neke njegove predstave i vrlo mi je zanimljiv.

Ima li na vidiku nekog novog filma u kome bi bila angažovana?

-Za sada ne. Malo filмова se snima. Priželjkujem glumački izazovnu ulogu, ali to je sad već na rediteljima.

Kako stoje stvari sa ponudom ženskih uloga kod nas?

-Nema dovoljno dobrih ženskih uloga. Moja sreća je da sam poslednjih godina snimala dosta studentskih filmova. Drago mi je da upoznajem te nove ljude. Sa njima je uvek zanimljivo raditi jer bez obzira na manjak iskustva oni imaju entuzijazam, fatalizam i posvećenost, a to je ono što vrlo poštujem i sa takvim ljudima volim da radim.

V. Tucović

REČ KRITIKE

Razotkrivanje mehanizama nasilja

Do koje tačke smo sve-sni nasilja među nama, do koje smo spremni da okrećemo glavu, i dokle možemo da trpimo ako se desi nama? U kom trenutku prestaje trpljenje i odlučujemo da uzvratimo? Šta ako se to završi ubistvom? Kroz sedam priča različitih žena, predstava "Trepele" Beogradskog dramskog pozorišta poteže upravo ta pitanja. Iako su junakinje različite, njihova priča je, kada je ogolimo, ista: njihovi muški partneri su ih maltretirali, tukli, davili, a one su u jednom trenutku uzvratile. I ubile ih. Dramaturškinja Milena Depolo i reditelj Boban Skerlić sastavili su tekst predstave na osnovu ispovesti žena koje je prikupio Helsinški odbor za ljudska prava, i od toga su stvorili dokumentarno-igrani teatar; sve te priče su upakovali u formu koja je, kako će se ispostaviti, vrlo podesna za

obradu ovako bolne i potrebne tematike.

Za početak, odluka da se predstava izvede u jednom tonu koji ne dozvoljava skretanje u plastično prikazanu brutalnost ili patetiku ispostavila se kao jedna od ključnih za njeno funkcionisanje. Sa jedne strane jednostavnost tog tona skreće nam pažnju da su i same pozicije – ko je žrtva a ko nasilnik – u ovim (i svim ostalim sličnim) pričama, vrlo jasne. Sa druge strane, kroz scensku obradu prikazuje se kompleksnost mehanizama nasilja, prikazuju se njegova brojna i često mimikrirana lica, kako ono uvlači u svoj zatvoreni krug, kako dolazi neočekivano, kako insititucije nisu ni od kakve pomoći, i kako je i sam sudski sistem po ovom pitanju apsurdan i neadekvatan. Drugim rečima, ogoljava patrijarhat u svoj njegovoj surovosti. Priče su

postavljene tako da pokazuju koliko je nasilje nad ženama sveobuhvatni fenomen, nezavisno od klase ili nacionalnosti kojima junakinje pripadaju. Predstava vrlo uspešno izbegava manir projektovanja porodičnog nasilja u deprivilegovane društvene slojeve; maltretiranju su podložne i siromašne, i obrazovane žene, a partneri koji ih tuku mogu biti i propali pijanci i univerzitetski profesori.

Međutim, efekat ne bi bio ni upola ovako jak da glumački ansambl ne igra kompaktno, jako i emotivno, istovremeno ne dozvoljavajući sebi da skrene u patetiku i prenelašenost. Važno je pomenuti ih sve; glumice Jadranka Selec, Danica Ristovski, Milena Pavlović, Milica Zarić, Nataša Marković, Slađana Vlačević i Paulina Manov igraju sa nekim posebnim saosećanjem i istovremenim odmakom,

piše: Olga Dimitrijević

uspevajući da balansiraju između ujednačene kolektivne igre i međusobnog podržavanja, i individualnih kreacija u tumačenju žena koje predstavljaju. Na kraju je njihova igra ta koja čini ovo pozorište duboko angažovanim – proživljavajući zajedničke afekte sa glumicama na sceni, ostaju nam duboka potresenost i snažna refleksija na našu bolnu i neminovnu patrijarhalnu realnost, ogoljenu do srži u svojoj nasilnosti.

REČ PUBLIKE

Strašne sudbine

Ivana Petrović, student:

-Surova istina današnjice. Iako su prikazane naše žene i njihove sudbine, zahvaljujući prisustvu kablovske televizije, gledala sam ispovesti žena sa drugih meridijana, koje se nimalo ne razlikuje od naših. Tema je dobra, ekipa glumica je dobro iznela komad, mada moram priznati da mi je za ubedljiviju priču nedostajala adekvatnija muzička pozadina, ali i svetlosni efekti. Ako novca nema za scenografiju, rekvizite i kostim, bar struje i zvučnika imamo.

Nemanja Zečević, lekar:

-Mučno i crno. Po meni je crna hronika svaki dan koji proživljavamo, jer dnevne ve-

sti počinju crnom hronikom, naslovnice novina su prepune fotografija crne hronike, dajmo bar u pozorištu i na filmu nekih stvari koje će nam izmamiti mali osmeh. Ovde je poruka upućena pojedincu, a što se tiče društvenih grupa, mislim da su ove teme dovoljno isprane, da su postale fraze kojima se i nesvesno „frljamo“.

Dijana Popović, pravnik:

-Ništa novo, a ni na nekav drugačiji način rečeno. Mislim da komad nije festivalski. Za mene bi novina bila da se u ovom društvu prikaže i situacija zlostavljanja muškaraca, jer po svemu sudeći ni oni nisu samo nasilnici, već i među njima ima žrtava porodičnog nasilja. Iskreno,

poželela sam se klasika, pa očekujem da ću u narednim danima zaista uživati u tragi-komedijama.

Branko Savić, preduzetnik:

-Slika i prilika bede i vremena u kojem živimo. Svuda se vidi slika sreće i blagostanja, dok novac ne postane problem, a onda dolazi alkohol, nemaština rađa želju za borbom i samopreživljavanjem, traženje žrtve. Mada su ovde i verno prikazane situacije u kojima novac nije pokretač nasilja, i one su mi mnogo vernije prikazane, da patološka ljubomora pokreće nasilje. Kada bolje sagledam stvari, ko zna šta se u bilo kome od nas krije. U kome to leži nekakav đavo, koji čeka da iskoči i pokrene lavinu sadizma. Dobro, iskreno i verno su prikazane tužne i beznačajne životne priče.

Marija Ćosić, penzioner:

ner:

-Baš sam ganuta. U neposrednom komšiluku imala sam sličnu situaciju. Tokom noći je postajalo baš dramatično. Uznemirena sam, jer znam kako sam se osećala bespomoćno, ne želeći da nekom namećem svoje mišljenje ili da se mešam u tuđi život. Na svu sreću stvar je mnogo lepše završena, nego kod junakinja predstave. Preplakala sam više od pola predstave. I sad mi suze naviru. Strašne sudbine. B.D.

NARODNO POZORIŠTE UŽICE

Festivalsko šminkanje

Pred početak 19. Jugoslovenskog pozorišnog festivala završena je druga faza radova na uređenju zgrade NP Užice, koji se prvi put izvode od njenog otvaranja 1967. godine.

Konsultacije sa Udruženjem arhitekata (pod čijom je zgrada zaštitom) i Zavodom za zaštitu spomenika na sanaciji i rekonstrukciji fasade NP Užice, rezultirale su izradom glavnog projekta 2011. godine, koji je uradio tim arhitekata na čelu sa prof. Borislavom Petrovićem.

Na realizaciju projekta čekala se odluka grada koji je 2013. godine prema godišnjem planu NP Užice izdvojio sredstva za obnovu fasade. Tako je prva faza radova izvedena prošle godine, a u susret 19. JPF dovršeni su radovi planirani u drugoj fazi, zamjena stakla, restaurirani stubovi, oprana fasada. Prema

glavnom planu za narednu godinu ostala je sanacija atrijuma pozorista, krova i velike

sale.

Zgrada predstavlja ambijentalnu celinu sa glavnim

gradskim trgom, Trgom partizana, prema projektu arhitekta Stanka Mandića. Zajedno sa Trgom postala je simbol i novog urbanog identiteta grada koji se nastavio izgradnjom višespratnica karakterističnih za metropole. Pre par godina zgrada je dobila novi krovni pokrivač, a uoči 18. JPF obnovljen je sunčani sat, da bi se radovi nastavili rekonstrukcijom kamenih pločica koje čine jedinstvenom fasadu zgrade NP Užice.

Zgrada NP Užice svečano je otvorena 1. marta 1967. godine predstavom „Čudna zemlja“ (Misailović/Kravljanac) u režiji dr Milenka Misailovića. S.V.

O PREDSTAVI

Razotkrivanje iluzija o vlasti

(izvod iz kritike)

...Nušićevu sočnu komediju o alavosti za vlašću i izvito-perenjima koja ona donosi, rediteljka Tatjana Mandić Rigonat je na scenu pozorišta Boško Buha postavila u vrlo grubom i radikalnom obličju. Scenski tekst je dopunjen Zmajevom pesmom „Srpska politika“, agresivno otpevanom na početku i kraju predstave, horski i u kolu, kao i dodatnim komentarima koji uspostavljaju eksplicitnu vezu sa našom aktuelnom stvarnošću, iako je radnja, u pogledu scenografije (Rigonat, Branko Cvijić), kostima (Ivana Vasić) i muzike (kompozitor Draško Adžić), smeštena u dvadesete/tridesete godine prošlog veka, kada je tekst napisan. Muzička matrica je posebno zanimljiva jer donosi miks motiva iz srpskog etna i čarlstona, čime se i zvučno određuje prisutnost različitih, shizofrenih uticaja u srpskoj stvarnosti, a referira se i na gangstersko vreme na koje čarlston asocira, kao i na predvečerje rađanja fašizma.

Izbor da muškarci igraju muške i ženske uloge, a da sinčića Raku predstavlja jedina glumica, intrigantan je i u izvođačkom i u značenjskom pogledu. On otvara beskrajne mogućnosti igre sa teatralnošću i polnom transgresijom, ali i proširuje spektar komičkih značenja. To rešenje je značajno i zato što sugerise da je svet okrenut naglavačke, da ništa nije onako kako izgleda, da nema izvesnosti ni sigurnosti, kao ni ravnoteže jer je, između ostalog, simbolički proteran ženski princip koji uobičajeno konotira kreativnost, rađanje, stvaranje.....

Ana Tasić, Politika

VEČERAS

POZORIŠTE BOŠKO BUHA BEOGRAD

GOSPOĐA MINISTARKA

tekst: Branislav Nušić

režija: Tanja Mandić Rigonat

Scenski prostor: Tanja Mandić Rigonat, Branko Cvijić

Kostimograf: Ivana Vasić, Ivana Šešlija - Studio KONSTRUKT

Kompozitor: Draško Adžić

Scenski pokret: Anđelija Todorović

Scenski govor: dr Ljiljana Mrkić Popović

Dizajn svetla: Srđan Cvetković

Asistent kostimografa: Zorana Mia Radović

Živka

Sima

Čeda

Dara

Raka

Anka

Pera pisar

Momak iz administrativnog

Dr Ninković

Rista Todorović,

počasni konzul Nikarague

Ujka Vasa

Tetka Savka

Tetka Daca

Goran Jevtić

Mihailo Todorović

Miloš Vlalukin

Uroš Jovčić

Katarina Marković

Nemanja Oliverić

Saša Simović

Rastko Vujisić

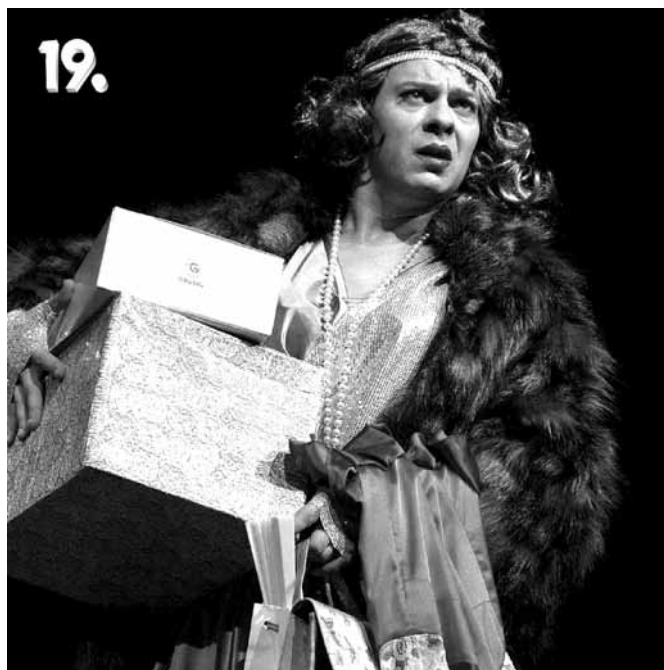
Ivan Mihailović

Nenad Nenadović

Branko Cvejić

Dragoljub Denda

Branislav Platiša

PPU • prvi partizan •

impol
Aluminium Industry
Impol • Seval

GRAD UŽICE

Jedinstvo

MONTAŽNO PROIZVODNO
PREDUZEĆE A.D.
za projektovanje i izvođenje termo i
hidro instalacija i postrojenja

Пише: Zoran Jeremić

Nedavno sam čitao memoarsku prozu pank primadone Peti Smit. "Samo deca" - naslov je njene knjige uspomena napisane bez zrna jeftinog sentimenta a ipak nekako patetično uzvišeno, istinski dirljivo. Dok promiču Menhetnom patrijarsi umetničke i andergraund scene s kraja šezdesetih i početka sedamdesetih godina - Barouz, Bob Dilan, Endi Vorhol, Sem Šepard, Alen Ginsberg, Lu Rid... razvija se priča o dvoje apsolutnih

Škola prećutkivanja

autsjadera ludih od ljubavi i drugih opojnih supstanci - Peti i njenom princu iz bajke Robertu Mejltropu.

Taj Mejltrop bejaše fotograf, rekao bih, nabusit na Cveklu, naočit na Baju i veseljak na Karadaru. Robi će kasnije ostaviti Peti zbog dečka i umreti od side, ali podno Zabuča, koliko je meni poznato, nemamo tako naprednog majstora fotografije za poređenje. Robi i Peti u Veliku jabuku prijehaše iz Nedođije, dekintirani i beznađežno neprilagođeni. Sve ostalo je, što bi rekao Đoko Vasić posle treće votke na gazdin račun u "Vremeplovu", legenda koja ne tamni.

E sad, podviknuće moja urednica Rajka, kakve veze ima priča o dvoje njujorških džabalebaroša sa sedam tužnih priča iz pejzaža našeg društvenog dna u predstavi "Trpele".

Polako, Ženo Božja! Ima, sad ću da ti kažem...

Za razliku od junakinja

iz predstave, Peti je, uprkos svemu, paradigma slobodne i samosvesne žene. Ona stvara svoj identitet, a nije joj identitet nametnut i zabetoniran ko sudbina kleta. Pank čitaj kao metaforu slobode, mogućnost da ma-lograđanskoj bratiji isplaziš jezik i zapucaš svojim putem. Međutim, mnogo važnije je to što za patologiju ljubavi iz sinoćnje predstave obrazac daje društvo koje gotovo da institucionalizuje prećutkivanje, laži, stereotipe, mizoginiju i lešinarsku prirodu tabloida. Jezivo je zapravo to što mučne scene koje nam prepričavaju žrtve porodičnog nasilja prepoznajemo ne kao slučaj društvenog ekscesa, već kao uobičajena dešavanja.

Ovde žena ima prava samo ako je sama u stanju da ih zaštititi. Država je na službenom putu, ravnodušnost bližnjih pogubnija od ebole. Predstava Beogradskog dramskog pozorišta, katkad i

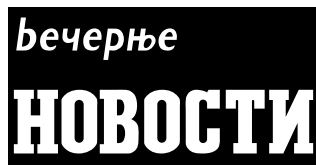
s previše didaktike na užtrb teatarske igre, iscrtala je na festivalskoj mapi još jedan važan fenomen društveno-političkog zla. Za ono manje-više u ljudskoj prirodi imanentno zlo ovde nije bilo mesta. Možda je tako i bolje, jer bi nas tolika količina zla i patnje potpuno dotukla.

Na kraju predstave jedna od junakinja reče da se ipak nada novom jutru. Dužni smo da joj poručimo kakvo je "novo jutro" juče osvanulo u Užicu: mestimično maglovito, poprilično gasovito, pomalo i komemorativno, jer je jedna grupa Užičana polagala vence na krajputaš Slobodana Penezića Krcuna, a druga se molila Kozmi i Damjanu u crkvi Svetog Đorđa... Neki su se pak spremali za drugo festivalsko veče. I ja među njima, jer kako kaže stari dobri Lenard Koen: "Na svoj način pokušavam da budem slobodan."

OCENA PUBLIKE

Narodno pozorište Sombor i Kruševačko pozorište:
DOKTOR NUŠIĆ 4,62
Beogradsko dramsko pozorište
TRPELE 4,50

Prva hronika 19. Jugoslovenskog pozorišnog festivala biće emitovana na drugom programu RTS, večeras u 23,40 časova.

Izdaje Savet XIX Jugoslovenskog pozorišnog festivala Užice 2014.

Uređuje redakcijski odbor: Radojka Popović - urednik, Nenad Kovačević, Verica Tucović, Mirjana Petrović, Ana Milošević, Bogdan Damnjanović, Zoran Jeremić, Olga Dimitrijević.

Tiraž: 500 primeraka • štampa Grafos Užice